

SCOTT L. KASTNER:

Political Conflict and Economic Interdependence Across the Taiwan Strait and Beyond¹

Scott L. Kastner a University of Maryland professzora, fő kutatási területe a Távoll-Kelet nemzetközi kapcsolatai és az amerikai–kínai kapcsolatok. 2009-es könyvében egy klasszikus témakör boncolgatásába fog bele egy esettanulmányon keresztül: két ország/terület politikai és gazdasági kapcsolatainak összefüggéseit vizsgálja. A mű elején két alaphipotézist fogalmaz meg a szerző:

- ⊙ A konfliktus hatása a kereskedelemre negatív, ha minden más változó változatlan (H1).
- ⊙ A konfliktus kihatásai a gazdasági kapcsolatokra kevésbé erősek, amennyiben a vezetők elszámoltathatók a gazdasági érdekcsoportok számára (H2).

A második hipotéziséről, bár rendkívül óvatos megközelítéssel, de azt találja Kastner, hogy megállja a helyét a kínai–tajvani relációban, s ezt aztán kvantitatív módszerekkel is teszteli 76 bilaterális viszonylatban, eredményei pedig igen biztatóak.

Kastner kérdésfelvetése tehát már jóval kevésbé klasszikus, ugyanis nem arra kíváncsi, hogy a romló kétoldalú politikai viszony okoz-e gazdasági torzulást a relációban, és ha igen, milyen mértékűt, hanem arra, hogyan lehetséges virágzó kereskedelmi és beruházási kötelek kiépítése egyértelmű politikai szembenállás ellenére. A könyv kiváló politikatudományi értekezés, ahol a Tajvani-szoros két oldala közötti kapcsolatok² szolgálnak esettanulmányként a tágabb hipotézis értelmezéséhez, teszteléséhez. A kiinduló gondolat tehát: „*Miért van az, hogy a politikai szembenállás olykor aláássa a gazdasági kapcsolatokat az országok között, máskor viszont a gazdasági kapcsolatok virágoznak még komoly politikai ellenségeskedés mellett is?*”

Kastner megközelítése önmagában ma is friss és elgondolkodtató, hiszen nem csupán a klasszikusnak nevezhető gazdasági-politikai együttmozgások vizsgálatára szorítkozik. Jól felépített, összerakott, ugyanakkor velős, újszerű mű, amelynek értékét növeli annak őszintesége is. A szerző bevallja, hogy Tajvan választása központi esettanulmányként inkább önkényes, mint tudományos alapú lépés volt részéről. Rávilágít az esettanulmány korlátaira: például hogy nehéz a politikusok elszámoltathatóságát mérni, vagy hogy nagyon-nagyon egyedi párcapcsolatról, esetről van szó, ahol sok a közös – kultúra, nyelv, múlt stb. Kihangsúlyozza ugyanakkor, hogy a Tajvani-szoros két oldala közti viszony felgöngyölítése, megértése a világ más pontjainak konfliktusértelmezésében (és kezelésében) is sokat segíthet. Több megközelítést alkalmaz, és mindegyiknél meggyőzően vezeti le érvelését, következtetéseire rendre logikusak.

Kisebbs kritikai észrevétel, hogy az volt az érzésem, a szerző időnként el-elveszik egy-egy megközelítés levezetésében. Egy példa: a gazdasági integrációnak kiválóan érzékelteti a bizton-

1 Stanford – Stanford University Press, 2009.

2 Két másik, kisebb részletességgel leírt bilaterális reláció, az indiai–pakisztáni és a két Korea közti kapcsolatértelmezés mellett.

ságpolitikai vonzatait, hogy e megközelítés szerint az egyre szorosabbá váló gazdasági kötelékek alapvetően Peking malmára hajtják a vizet, ugyanis növekvő gazdasági befolyását Tajvan felé hosszú távon erős politikai tőkeként hasznosíthatja. A 104–105. oldalon azonban már felveti azt az esetet, hogy mi lenne, ha megfordulna az előjele a gazdasági integráció biztonságpolitikai hozadékainak a Tajvani-szoros két oldala között – i. e. tehát, ha Tajvan számára pozitívak, Kína számára negatívak lennének ezek a hozadékok. Ekkor Tajvan érdekében állna a szorosabb gazdasági integráció előmozdítása, arra azonban nem tér ki, hogy ez mennyire és miért teljesen valószínűtlen forgatókönyv. Tény ugyanakkor, hogy a hipotézisekre nehéz megtalálni az exogén állandókat, Kastner pedig jellemzően óvatosan, de logikusan magyarázza azon eseteket is, ahol alátámasztást nyernek feltevései.

A könyv egy aprónak tűnő, mégis fontos hiányosságra érdemes még rámutatni: Kastner (korábban) azt írja, hogy a kezdeti (1980-as évek végétől 1992-ig) tajvani beruházások Kínában nem bírtak jelentőséggel Tajvan biztonsági kitettségére Kínával szemben. Később egy – megítélésem szerint – kulcsfontosságú mondatban azonban rávilágít arra, hogy ezen kisberuházások sikere alapozta meg az utat a high-tech beruházásokhoz, amelyeket azonban a szerző már fontos tényezőnek tekint a biztonsági kitettség alakulásában. Közvetett hatásról tehát mindenképpen beszélhetünk. Ezen túl viszont Kastner feltérképez három olyan fő érdekköalicíót, amelyek mind tajvani, mind kínai szemszögből vizsgálva érzékletes lencséként szolgálnak az elemzéshez: „*nationalist, internationalist* és *protectionalist*”. Utóbbiakat – akik a gazdaságot előtérbe helyezik, de a kétoldalú gazdasági integrációt elutasítják, tartva a versenytől – mindkét oldalon marginálisnak látja. Felhívja ugyanakkor a figyelmet arra is, hogy ezek elméleti leegyszerűsítések, amelyek inkább csak a dinamikus folyamatok mozgatórugóinak megértését szolgálják.

Az 5. fejezetben három korábban kialakult, egymást nem kizáró megközelítés mentén (*constraint, informative, transformative*) vizsgálja a korábban tett megállapításokat, ezekre a kialakult elméleti mintákra alkalmazza az esetet. Az elméleti részegységeket rendre kisebb összefoglalókkal zárja, amelyek nem csak lényegre törően foglalják össze a korábban kifejtett állításokat, álláspontokat, hanem sok pluszt is adnak hozzájuk, növelve a mű általános élvezeti értékét. Kastner ezen felül sok személyes interjúból szerzett (háttér)információt épít be simulekónyan a műbe.

A szerző újszerű megközelítéssel ragadja meg a kínai–tajvani viszonyt, amely akár úttörő jelentőségűvé is emelkedhet, ehhez azonban további kutatási irányok meghatározása szükséges. Sajnos az adatok sokszor csak 2006-ig érnek, és az azóta nyolc éve hatalmon lévő Ma Yingjeou elnökségének csupán az első évéről tudott megállapításokat tenni; érdemes lenne a hipotézisek vizsgálatát a kutatás folytatásával időben kiterjeszteni, felmérni, hogy a tajvani identitás kialakulásának, illetve korábban nem tapasztalt megerősödésének milyen hatásai vannak-lehetnek a gazdasági és politikai kapcsolatokra, illetve ezek összefüggéseire. Érdemes és rendkívül érdekes lehet azután azt is megvizsgálni, hogy Xi Jinping 2013 óta tartó korrupcióellenes kampánya volt-e, és ha igen, milyen hatással volt/van a milliós tajvani üzleti kolónia kiterjedt politikai kapcsolatrendszerére Délkelet-Kínában. Ezek rendkívül izgalmas és akut kérdések, amelyek nemcsak a kínai–tajvani kapcsolatok velejéig hatolnak, de megállapításai bármely kétoldalú viszonyrendszer vizsgálatánál hasznosak lehetnek. Kastner írását érdemes elolvasni mind a nemzetközi konfliktusok és a gazdasági összefonódások összefüggéseit kutatóknak, mind a tajvani–kínai és az amerikai–kínai kapcsolatok alakulását nyomon követő elemzőknek.